

Regeling van de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, van 30 oktober 2022, nr. IENW/BSK-2022/228188, tot wijziging van de Regeling spoorverkeer in verband met verduidelijking van teksten en afbeeldingen van seinen, tekens en borden

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,

Gelet op de artikelen 9, 35 en 36 van het Besluit spoorverkeer;

BESLUIT:

ARTIKEL I

De Regeling spoorverkeer wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1 komt de omschrijving van het begrip 'P-sein' te luiden: hoofdsein voorzien van een P-bord;.

B

In artikel 27 wordt 'plaatselijk toegestane maximumsnelheid' vervangen door 'plaatselijke snelheid'.

C

In artikel 29, tweede lid, wordt 'Indien een vast sein' vervangen door 'Indien op hoofdspoorwegen als bedoeld in het eerste lid, een vast sein'.

D

Artikel 31, lid 5, komt te luiden:

5. Onverminderd het tweede lid mag een bestuurder de snelheid verhogen naar een door een specifiek snelheidsbord aangegeven snelheid hoger dan 40 kilometer per uur, indien het voorafgaande lichtsein groen licht uitstraalde.

E

In artikel 32, eerste lid, wordt na '40 kilometer per uur' ingevoegd ', of de ter plaatse geldende lagere snelheid,'.

F

Artikel 36 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel a, komt te luiden:

- a. te rijden met een zodanige snelheid, niet hoger dan 40 kilometer per uur of de ter plaatse geldende lagere snelheid, zodat in geval van bezet spoor of ander kenbaar gevaar op elk punt tijdig kan worden gestopt;

2. Het derde lid komt te luiden:

3. Voorzichtig Rijden (VR)

Aanwijzing om voorzichtig te rijden met:

- a. een snelheid van ten hoogste 40 kilometer per uur; of
- b. de ter plaatse geldende lagere snelheid; of
- c. een door de treindienstleider aangegeven lagere snelheid vanwege een door hem aangegeven reden.

De bestuurder brengt de trein tot stilstand, indien de veiligheid dit vereist.

G

Bijlage 4. behorende bij artikel 24 van de Regeling spoorverkeer, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder het kopje Tweede kolom wordt aan 'Het dag- en nachtsein staat naast elkaar.' vervangen door 'Het dag- en nachtsein staan naast elkaar. In de praktijk komen verschillende uitvoeringsvormen van seinen voor.'

2. De tekst onder het kopje Inhoud wordt als volgt gewijzigd:

a. 'Nr. 218a/b Hoog geplaatst geel licht' wordt vervangen door 'Nr 218a/b Hoog geplaatst geel licht met een door wit licht gevormd getal'.

b. 'Nr 313bis Snelheidsverminderingbord' vervalt.

c. 'Nr 314bis Snelheidsbord' vervalt.

d. 'Nr 316 Baanvaksnelheidsbord' wordt vervangen door 'Nr 316 Snelheidsbord'.

e. 'Nr 334 Snelheidsverminderingbord voor goederentreinen' vervalt.

f. 'Nr 335 Snelheidsbord voor goederentreinen' vervalt.

g. 'Nr 291b Voorsein bord' wordt vervangen door 'Nr 291b Voorseinbord'.

h. Na 'Nr 512b Rood licht of rode vlag' wordt toegevoegd 'of rode lichtgevende balk'.

i. 'Nr 724a Geel zwaai- of flitslicht en sirene' wordt vervangen door 'Nr 724a Oranje zwaai- of flitslicht en sirene'.

j. Nr 724b 'Niet werkend geel zwaai of flitslicht en sirene' wordt vervangen door 'Niet werkend oranje zwaai of flitslicht en sirene'.

k. 'Kilometerbord/ Hectometerbord' wordt vervangen door 'Hectometerbord'.

l. Na de rij 'Hectometerbord' wordt een rij ingevoegd die luidt 'Hectometerbord overgang'.

3. Hoofdstuk 1, onderdeel 1.1 Begripsomschrijvingen komt te luiden:

In deze bijlage wordt verstaan onder:

groenvariant: de seinen 201, 202, 206a en 206b;

plaatselijke snelheid: de door een snelheidsbord 314 of 316 aangegeven maximale snelheid;

rijden op zicht: rijden met een zodanige snelheid, niet hoger dan 40 kilometer per uur of zoveel minder bij een lagere plaatselijke snelheid, dat in geval van bezet spoor of ander kenbaar gevaar op elk punt tijdig kan worden gestopt;

snelheidsaanduiding: snelheden worden aangegeven door getallen in seinen, waarbij geldt:

snelheid is getal x 10 kilometer per uur;

snelheid begrenzen: opdracht de snelheid te verlagen tot de aangegeven snelheid en de toestemming te rijden met ten hoogste de aangegeven snelheid;

tijdelijke snelheidsbeperking: tijdelijke beperking op de plaatselijke snelheid.

4. Hoofdstuk 2, onderdeel 2.1. Hoofdseinen komt te luiden:

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 201 Hoog geplaatst groen licht		Rijden toegestaan met de plaatselijke snelheid. Als bij vertrek de plaatselijke snelheid niet bekend is, is rijden toegestaan met een snelheid van ten hoogste 40 kilometer per uur.

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 202 Hoog geplaatst knipperend groen licht met een door wit licht gevormd getal		Rijden toegestaan met ten hoogste de aangegeven snelheid.
Nr. 206a/b Hoog geplaatst knipperend groen licht of laag geplaatst groen licht		206a (hoog geplaatst knipperend groen licht): rijden toegestaan met een snelheid van ten hoogste 40 kilometer per uur. 206b (laag geplaatst groen licht): rijden toegestaan met een snelheid van ten hoogste 40 kilometer per uur of de ter plaatse geldende lagere snelheid.
Nr. 209 Hoog geplaatst geel licht met een door knipperend wit licht gevormd getal		Snelheid begrenzen tot de aangegeven snelheid. Deze snelheid kan niet in alle situaties bij het volgende hoofdein bereikt zijn. In die situaties mag de remming niet onderbroken worden indien het volgende hoofdein een verdere begrenzing van de snelheid opdraagt.
Nr. 210 Hoog geplaatst geel licht met een door wit licht gevormd getal		Snelheid begrenzen tot de aangegeven snelheid. Deze snelheid moet vóór het volgende hoofdein bereikt zijn.
Nr. 212a/b Hoog of laag geplaatst geel licht		212a (hoog geplaatst geel licht): Snelheid begrenzen tot 40 kilometer per uur of lager, om voor het eerstvolgende sein met betekenis 'stop' te kunnen stoppen. 212b (laag geplaatst geel licht): Rijden toegestaan met ten hoogste 40 kilometer per uur, of de ter plaatse geldende lagere snelheid, om voor het eerstvolgende sein met betekenis 'stop' te kunnen stoppen.
Nr. 214a/b Hoog of laag geplaatst geel knipperend licht		Rijden op zicht.

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 215a/b Hoog of laag geplaatst rood licht	 	Stoppen vóór het sein.
Nr. 216a/b Hoog of laag geplaatst wit licht	 	Door een bedieningshandeling uitgeschakeld sein. Rijden toegestaan na verkregen toestemming tot rangeren.

5. Hoofdstuk 2, onderdeel 2.2. Voorseinen wordt als volgt gewijzigd:

a. Rij Nr 217 a/b komt te luiden:

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 217a/b Hoog geplaatst groen licht: a. met een achtergrond-scherm met drie of vier rechte hoeken; b. zonder achtergrond-scherm met daaronder een voorseinbord 291b	 	Rijden toegestaan met de plaatselijke snelheid. Een voorafgaande opdracht 'Rijden op zicht' blijft gelden.

b. In rij Nr 218a/b komt de tekst links van de afbeelding te luiden:

Nr. 218a/b
Hoog geplaatst geel licht met een door wit licht gevormd getal
a. met een achtergrondscherf met drie of vier rechte hoeken;
b. zonder achtergrondscherf met daaronder een voorseinbord 291b.

c. In rij Nr. 218a/b komt de tekst rechts van afbeelding te luiden:

Snelheid begrenzen tot de aangegeven snelheid. Deze snelheid moet vóór het volgende hoofdsein bereikt zijn. Een voorafgaande opdracht 'Rijden op zicht' blijft gelden.

d. In rij Nr 219a/b komt de tekst links van de afbeelding te luiden:

Nr. 219a/b
Hoog geplaatst geel licht
a. met een achtergrondscherf met drie of vier rechte hoeken;
b. zonder achtergrondscherf met daaronder een voorseinbord 291b.

e. In rij Nr. 219a/b komt de tekst rechts van de afbeelding te luiden:

Snelheid begrenzen tot 40 kilometer per uur of lager, om voor het eerstvolgende sein met betekenis 'stop' te kunnen stoppen. Een voorafgaande opdracht 'Rijden op zicht' blijft gelden.

6. In hoofdstuk 2, onderdeel 2.3. Lichtseinen met borden met een zwarte driehoek komen de rijen Nr. 222 en Nr. 221 te luiden:

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 222 Hoog geplaatst geel licht met: – een achtergrond-scherf met rechte of afgeronde hoek, en – daaronder een wit vierkant bord met een zwarte driehoek met de punt omhoog		Snelheid begrenzen tot 40 kilometer per uur of lager, om voor het eerstvolgende sein met betekenis 'stop' te kunnen stoppen. Een voorafgaande opdracht 'Rijden op zicht' blijft gelden.
Nr. 221 Hoog geplaatst wit licht met: – een achtergrond-scherf met rechte of afgeronde hoek en daaronder – een wit vierkant bord met een zwarte driehoek met de punt omhoog		Rijden toegestaan. Aanduiding van een volgend sein nr. 220a/b dat wit licht uitstraalt. Een voorafgaande opdracht 'Rijden op zicht' blijft gelden.

7. Hoofdstuk 3. Snelheidsborden wordt als volgt gewijzigd:

a. In rij Nr. 313 komt de tekst rechts van de afbeelding te luiden:

Snelheid begrenzen tot de aangegeven snelheid. Deze snelheid moet voor het eerstvolgende bord Nr. 314 bereikt zijn. Rijden met de aangegeven snelheid toegestaan indien voorgaand een groenvariant getoond werd.

b. Rij Nr. 313 bis vervalt.

c. In rij Nr. 314 komt de tekst rechts van de afbeelding te luiden:

Aanduiding van de plaatselijke snelheid die voorbij het bord geldt. Snelheid verhogen naar een aangegeven snelheid hoger dan 40 kilometer per uur is alleen toegestaan indien voorafgaand een groenvariant getoond werd.

d. Rij Nr. 314 bis vervalt.

e. In Rij Nr. 316 komt de tekst links van de afbeelding te luiden:

Snelheidsbord

f. In Rij Nr. 316 komt de tekst rechts van de afbeelding te luiden:

Aanduiding van de plaatselijke snelheid die voorbij het bord geldt. Snelheid verhogen naar een aangegeven snelheid hoger dan 40 kilometer per uur is alleen toegestaan indien voorafgaand een groenvariant getoond werd.

g. Rij Nr. 334 vervalt.

h. Rij Nr. 335 vervalt

8. Hoofdstuk 4, onderdeel 4.2. Borden aan lichtseinen wordt als volgt gewijzigd:

a. In rij Nr 291b komt de tekst links van de afbeelding te luiden:

Voorseinbord

b. In rij Nr 291b komt de tekst rechts van de afbeelding te luiden:

Aanduiding van een voorsein zonder achtergrondscherf.

9. Hoofdstuk 7. Seinen met stopopdrachten wordt als volgt gewijzigd:

a. De rijen Nr. 300, Nr. 300a, Nr. 300b, Nr. 301, Nr. 301c, Nr. 301d, Nr. 513, Nr. 312a en Nr. 331 komen te luiden:

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 300 Stopbord		Stoppen vóór het bord. Na contact met en toestemming van de functionaris die op het onderbord staat vermeld, mag verder worden gereden. Als het onderbord meerdere opdrachten vermeldt, dan moeten deze worden uitgevoerd voordat het bord voorbij gereden mag worden.
Nr. 300a Stopbord met brandende witte lamp		Stoppen vóór het bord. Na contact met en toestemming van de functionaris die op het onderbord staat vermeld, mag verder worden gereden. De wissels achter het sein liggen in de stand zoals aangegeven door het wisselsein, seinnummer 253a/b.
Nr. 300b Stopbord met gedoofde lamp		Stoppen vóór het bord. Na contact met en toestemming van de functionaris die op het onderbord staat vermeld, mag verder worden gereden. De wissels achter het sein moeten lokaal worden bediend.
Nr. 301 'S'-bord		Stoppen vóór het bord en de opdracht die op het onderbord staat vermeld, uitvoeren. Als geen opdracht wordt vermeld, mag na het stoppen verder worden gereden.
Nr. 301c Stopbord met brandende witte lamp		Stoppen voor het bord en de opdracht die op het onderbord vermeld staat, uitvoeren. De brandende witte lamp betekent dat de wissels achter het sein in de juiste stand van de aangevraagde rijweg liggen en veilig berijdbaar zijn.
Nr. 301d Stopbord met gedoofde lamp		Stoppen voor het bord en de opdracht, die op het onderbord vermeld staat, uitvoeren. De gedoofde witte lamp betekent dat de wissels achter het sein lokaal moeten worden bediend.

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 513 Afsluitbord		Nacht (rood licht of reflecterend) Stoppen vóór het sein
Nr. 512b Rood licht of rode vlag of rode lichtgevende balk		Stoppen vóór het sein
Nr. 331 Blokbord		Stoppen vóór het sein, tenzij de treindienstleider vooraf toestemming heeft gegeven om het sein voorbij te rijden.

b. In rij Nr. 301b komt de tekst rechts van de afbeelding te luiden:

Stoppen vóór het bord. Na contact met en toestemming van de functionaris die op het onderbord staat vermeld, mag verder worden gereden. Als de toestemming vooraf is verkregen, mag sein 301b zonder stoppen voorbij worden gereden.

10. Hoofdstuk 13. Seinen voor ETCS, wordt als volgt gewijzigd:

a. In rij Nr. 336 komt de tekst rechts van de afbeelding te luiden:

ETCS-cabine-seingeving actief. Treinen zonder ETCS cabinesignalering zo spoedig mogelijk stoppen en opdracht van de treindienstleiding opvolgen.

b. De rijen Nr. 227b l/r/o, Nr. 227a l/r en Nr. 227c l/r komen te luiden:

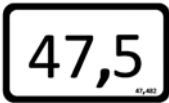
Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 227b l/r/o Stopplaats-markering		Stopplaatsmarkering voor treinen die onder ETCS-cabineseingeving of een ETCS-rijtoestemming rijden of in SR mode rijden. De punt wijst naar het spoor waarvoor het sein geldt.
Nr. 227a l/r wit licht: ETCS niveau 1 actief, stopplaatsmarkering Hoog of laag geplaatst wit licht		ETCS level 1 achter het sein. Voorbijrijden toegestaan; daarna ETCS-cabineseingeving opvolgen. De punt wijst naar het spoor waarvoor het sein geldt
Nr. 227c l/r gedoofd licht: Stopplaats-markering		Stopplaatsmarkering voor treinen die onder ETCS-cabineseingeving of een ETCS-rijtoestemming of in SR mode rijden. De punt wijst naar het spoor waarvoor het sein geldt.

11. In hoofdstuk 14. Handseinen voor materieelverplaatsing komt rij Nr. 528a te luiden:

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 528a Bijdrukken/combineren		Dag (gebaar) – Nacht (wit licht) Bijdrukken/combineren

12. In hoofdstuk 16.5 Geluids- en lichtseinen bij werkzaamheden wordt in de rijen Nr 724a en Nr 724b, in de tekst links van de afbeelding 'geel' steeds vervangen door 'oranje'.

13. In hoofdstuk 17.301 komen onder invoeging van een rij na de bovenste rij, de twee bovenste rijen te luiden:

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Hectometer-bord		Hectometer-aanduiding
Hectometer-bord overgang		Hectometer-aanduiding van een overgang

14. In hoofdstuk 19, onderdeel 19.2. Venlo komt rij Nr. 224 te luiden:

Nr. / Sein	Afbeelding	Betekenis
Nr. 224 Wit licht bij gedoofd lichtsein met bord VS		Rijden toegestaan met een snelheid van ten hoogste 40 kilometer per uur, als de bestuurder in het bezit is van een geldige aanwijzing Verkeerd Spoor voor het betrokken spoor.

ARTIKEL II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2023.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

*De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen*

TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

Deze regeling wijzigt de Regeling spoorverkeer. Op verzoek van de spoorsector wordt in de Regeling spoorverkeer een en ander verduidelijkt.

De wijzigingen betreffen voornamelijk Bijlage 4 behorende bij artikel 24 van de Regeling spoorverkeer. Die bijlage gaat over seingeving op het spoor. De wijzigingen hebben verbetering van de spoorwegveiligheid tot doel, onder meer door verduidelijking van seingeving, afbeeldingen daarvan en toelichtingen daarop. De bijlage wordt gebruikt door machinisten, treindienstleiders en personeel in dienst van spooraannemers en de organisaties die deze functionarissen met veiligheidsfuncties opleiden en examineren.

2. Achtergrond en wettelijk kader

De Regeling spoorverkeer is gebaseerd op het Besluit Spoorverkeer.

3. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

De beoogde wijzigingen in de Regeling spoorverkeer zijn bedoeld ter verduidelijking en om misverstanden in het spoorverkeer te voorkomen. Het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies, omdat het naar verwachting geen omvangrijke gevolgen voor de regeldruk heeft. De ATR-toets is daarom achterwege gelaten.

Een ontwerp van deze wijzigingsregeling is voor een handhaafbaarheidstoets voorgelegd aan toezichthouder ILT en voor een uitvoerbaarheidstoets aan infrastructuurbeheerder ProRail. Daarop is aangegeven dat de wijzigingsregeling handhaafbaar en uitvoerbaar is.

Daarnaast is de regeling ter internetconsultatie voorgelegd in de periode van 12 april tot 1 juni 2022. De ILT, ProRail en de NS hebben enkele verbetervoorstellen gedaan. Deze zijn grotendeels overgenomen. Daarnaast hebben DB Cargo, Arriva, Connexxion, Strukton, KombiRail Europe, RailExperts, de stichting Veiligheid & Vakmanschap RailVervoer en de opleidings- en examineerinstellingen voor spoorwegpersoneel met veiligheidsfuncties, reacties ingebracht. De reacties zijn waar mogelijk in deze regeling verwerkt.

Inwerkingtreding

Deze wijzigingsregeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2023.

Artikelsgewijs

Artikel I

Onderdeel A (artikel 1 Regeling spoorverkeer)

De aangepaste definitie van P-sein doet recht aan het feit dat een onderbord met het opschrift P in bijlage 4 van de regeling een P-bord wordt genoemd.

Onderdeel B (artikel 27 Regeling spoorverkeer)

De vervanging van de zinsnede 'plaatselijk toegestane maximumsnelheid' door 'plaatselijke snelheid', brengt het artikel in overeenstemming met de in de praktijk aangegeven aanduiding van de hoogste toegestane snelheid.

Onderdeel C (artikel 29, tweede lid, Regeling spoorverkeer)

Bij een plaatselijke snelheid van 40 kilometer per uur worden lagere plaatselijke snelheden niet aangekondigd. Dit is staande praktijk. Gelet op artikel 29, tweede lid, van de Regeling spoorverkeer, zoals dat luidde voor inwerkingtreding van deze regeling, is een dergelijke aankondiging echter nog wel vereist. Met de voorgestelde wijziging is de tekst van artikel 29, tweede lid, van de Regeling spoorverkeer met de praktijk in overeenstemming gebracht.

Onderdeel D (artikel 31, vijfde lid, Regeling spoorverkeer)

Aan artikel 31, vijfde lid, wordt de zinsnede 'hoger dan 40 kilometer per uur' toegevoegd. Dit heeft te maken met het feit dat vanaf een emplacement veelal wordt vertrokken met een snelheidsbegrenzend geel lichtsein en met een snelheid die niet uitkomt boven 40 kilometer per uur. Dit wordt in de praktijk zo uitgelegd dat een volgend snelheidsbord niet mag worden opgevolgd, hetgeen er toe leidt dat onnodig lang met lage snelheid wordt gereden. Met de toevoeging van de zinsnede wordt duidelijk dat het betreffende snelheidsbord wel mag worden opgevolgd.

Onderdelen E en F (artikelen 32 en 36 Regeling spoorverkeer)

Plaatselijk kunnen lagere snelheden gelden dan 40 kilometer per uur. Met de wijzigingen van de artikelen 32 en 36 wordt voorkomen dat in geval van die lagere plaatselijke snelheden toch met 40 kilometer per uur wordt gereden.

Onderdeel G

(Bijlage 4. behorende bij artikel 24 van de Regeling spoorverkeer)

Onderdeel G, onder 1

Onder het kopje Tweede kolom van bijlage 4 is de zin 'In de praktijk komen verschillende uitvoeringsvormen van seinen voor.' toegevoegd. De toevoeging is ter verduidelijking voor spoorwegpersoneel met veiligheidsfuncties.

Onderdeel G, onder 2

De voorgestelde wijzigingen leiden tot een wijziging van de inhoudsopgave in bijlage 4. In de inhoudsopgave staan de nummers en omschrijvingen van de seinen en borden die in bijlage 4 zijn weergegeven.

Onderdeel G, onder 3

De aanpassing van de begripsomschrijvingen bestaat uit correctie en opschoning van de definities. Door de opschoning wordt voorkomen dat begrippen zijn gedefinieerd die niet meer worden gebruikt.

Onderdeel G, onder 4 t/m 6

De wijzigingen van bijlage 4, hoofdstuk 2, onderdelen 2.1, 2.2 en 2.3, betreffen afbeeldingen van lichtseinen en toelichtende teksten daarbij. In de afbeeldingen van de onderdelen zijn de tinten rood, geel, groen en wit aangepast, voor zover dat nodig was. Het rood is feller weergegeven. Het geel is heldergeel in plaats van neigend naar oranje. Het groen komt met een donkerder tint meer overeen met de werkelijkheid. Een helderder wit aangegeven licht geeft een beter contrast met de grijs aangegeven lichten.

Onderdeel G, onder 7 en 8

Gebleken is dat bepaalde toelichtende teksten in bijlage 4, hoofdstuk 3 (over snelheidsborden) en hoofdstuk 4, onderdeel 4.2 (over borden aan lichtseinen), tot misverstanden leidden. De teksten waren niet concreet genoeg. Daarom zijn de teksten verduidelijkt.

Onderdeel G, onder 9

In hoofdstuk 7 (over seinen met stopopdrachten), is de tekening van het afsluitbord seinbeeld nummer 513 aangepast. De afbeelding van een knipperend rood licht bij nacht is vervangen door een afbeelding van een permanent brandend rood licht. Dit komt overeen met de praktijk.

Daarnaast is in nummer 512b een afbeelding toegevoegd van een lichtgevende rode balk op het spoor, onder de afbeelding van een rood licht en een rode vlag.

Onderdeel G, onder 10

In hoofdstuk 13 (over seinen voor ETCS), is een schrijffout in de tekst rechts van seinbeeld 336 hersteld en zijn daarnaast de afbeeldingen 227a, 227b en 227c verduidelijkt ten behoeve van de uitvoeringspraktijk.

Onderdeel G, onder 11

In bijlage 4, hoofdstuk 14 (over handseinen voor materieelverplaatsing), afbeelding 528a, wezen de pijltjes in de linker afbeelding de verkeerde kant op. Met deze afbeelding is bedoeld aan te geven dat bij het seinen de ellenbogen gekromd zijn met de kromming omlaag en dat daarbij de onderarmen afwisselend naar de schouder toe en van de schouder af bewegen.

Onderdeel G, onder 13

In hoofdstuk 17.301, is het nieuwe, uniforme hectometerbord aangegeven (het Hectometerbord). Het nieuwe bord dient de uniformiteit, zichtbaarheid en het onderhoud van de afstands aanduiding. De borden zijn bedoeld voor plaatsbepaling langs de baan voor machinisten en onderhoudswerkers. De borden zijn vanaf 2018 getest tussen Deventer en Holten.

Onderdeel G, onder 14

In hoofdstuk 19, onderdeel 19.2 (over Venlo) is voor de afbeelding Nr. 224 een contrasterender wit gebruikt voor een duidelijker afbeelding.

*De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen*